

Koskeljärveltä Eurajoelle

Ala-Satakunnan Ympäristöseura 30 vuotta

Koskeljärveltä Eurajoelle

Ala-Satakunnan Ympäristöseura 30 vuotta

Toimittaneet:
Minna-Mari Mäkinen ja Seppo Varjonen

Kannen kuva:

Honkilahden Koskeljärvi on Ala-Satakunnan Ympäristöseuran toimialueen merkittävin luonnonsuojelualue.

Järveä ympäröi 1800 hehtaarin laajuinen Natura-alue.

Toimittaneet:

Minna-Mari Mäkinen ja Seppo Varjonen

Toimituskunta:

Markku Kantola

Suoma Tirkkonen

Seppo Varjonen

Kuvat: Tuomo Hurme

Oikoluku: Inkeri Hurme, Jussi Vallin

ISBN 978-952-92-8547-1 (sid.)

ISBN 978-952-92-8548-8 (PDF)

Kustantaja: Ala-Satakunnan Ympäristöseura ry.

Painopaikka: Eura Print Oy 2011

Lukijalle

Pidät kädessäsi Ala-Satakunnan Ympäristöseuran kolmenkymmenen vuoden historiikkia. Se on ollut pienen yhdistyksen suuri voimainponnistus ja hyvä esimerkki yhdessä tehdyn vapaaehtoistyön mahdollista. Tämä julkaisu on sanan suoranaudessa merkityksessä ryhmätyö.

Mietin pitkään, mikä on tämän historiikin merkitys meille nykyisille ympäristöseuralaisille? Ainakin yksi sen tärkeä merkitys on ”yhdistyksen omien juurien” selville saaminen, hieman niin kuin yksityishenkilöt saavat selville omat juurensa sukututkimuksessa. Mitä paremmin me tunnemme yhdistyksemme juuret, sitä paremmin me osaamme arvostaa työtämme ja löydämme helpommin oman toimintalinjamme. Ja leikkiä laskeakseni, onhan se ollut hauska tietää Markun lapsuuden leikeistä ja Tuomon nuoruuden ”hengailupaikoista”. Historiikin myötä nämä Ala-Satakunnan perinteisen luonnonsuojelun veteraanit ovat saaneet inhimilliset kasvot.

Rehellisesti voin myös tunnustaa, että ennen historiikin kirjoittamista en tiennyt, että seura on aikanaan ollut ”Alisen Satakunnan” luonnonvalokuvausharrastuksen ”idols” -keskus. Myös vajavaiset tietoni Koskeljärven suojelun alkumetreistä on päivitetty. Tiesitkö muuten, että ilman Ala-Satakunnan Ympäristöseuran perustamista Suomen Luonnonsuojeluliitto saattaisi olla tällä hetkellä yhtä piirijärjestöään köyhempi. Tai sitä, että yhdistyksemme on joskus toiminut ilman puheenjohtajaakin. Tai, että yhdistys järjestää ”halpamatkoja” vaikkapa Karibian merelle. Nämäkin seikat selviävät tästä historiikista.

Luonnon- ja ympäristönsuojelutyö vaatii pitkää, sitkeää ja periksi antamatonta toimintaa. Tästä todisteena on suuri joukko yksityisiä ihmisiä, jotka uhrautuvalla työllään ovat saaneet pienet asiat muuttumaan suuriksi. Vain osa heistä on mainittu tämän historiikin sivuilla. Silti lista on pitkä ja herättää kunnioitusta. Paljosta ovat vastanneet myös sivulla 7 esiteltävät seuran pitkäaikaiset puheenjohtajat ja sihteerit. Ainakin jotkut meistä ovat valmiit vannomaan, että ilman Ympäristöseuran työtä Ala-Satakunnan luonto ja historia olisivat melko erilaisia kuin ne nyt ovat. Kiitän kaikkia, jotka ovat vuosien varrella osallistuneet yhdistyksemme luonnon- ja ympäristönsuojelutyöhön. Erityisesti haluan kiittää niitä ihmisiä, jotka ovat mahdollistaneet tämän historiikin julkaisemisen.

Seppo Varjonen
puheenjohtaja

Sisällys

Lukijalle, Seppo Varjonen	5
Ala-Satakunnan Ympäristöseuran puheenjohtajat ja sihteerit	7
1. Pitkäaikainen puheenjohtaja ja sihteeri muistelevat	8
1.1 Markku Kantola	8
1.2 Tuomo Hurme	9
2. Ala-Satakunnan Ympäristöseura ry.	11
2.1 Ympäristöseuran perustaminen	13
2.2 Yhdistyksen toiminnan käynnistäminen	13
2.3 Kunniaa ja mainetta	14
3. Hiljaiseloa 1990-luvulla	15
4. 2000-luvulla uusia kohteita	16
5. Perinteikistä yhdistystoimintaa	17
5.1 Luontopolut ja jäsenretket	17
5.2 Pönttötalkoot	18
5.3 Ollutta ja mennyttä	20
5.4 Yhdistystoiminta muuttuu	20
6. Virallista vaikuttamista	22
7. Ala-Satakunnan vesihelmet	25
7.1 Koskeljärvi	25
7.2 Pyhäjärvi	26
7.3 Köyliönjärvi	27
7.4 Eurajoki	28
7.4.1 Jätevedenpuhdistamo	32
8. Metsissä, soilla ja harjuilla	33
8.1 Harolan lehdon ja Metsolan kunnostus	33
8.2 Suot	34
8.3 Virttaankangas	35
8.4 Hallavaara	36
Lähdekirjallisuus ja haastattelutietoja	37
Hallituksen jäsenet v. 2010	38
Kunnan suojelemasta metsolasta tuli ympäristöseuran ennallistamiskohde, Tuomo Hurme	39

Ala-Satakunnan Ympäristöseuran puheenjohtajat ja sihteerit

Puheenjohtajat

V. 1980	Matti Kokkomäki,
V. 1981	ei puheenjohtajaa
V. 1982–1991	Markku Kantola
V. 1992–1993	Janne Lampolahti
V. 1994–1998	Markku Kantola
V. 1999–2001	Vesa Raitanen
V. 2002–2004	Janne Liikanen
V. 2005–	Seppo Varjonen

Sihteerit

V. 1980–2002	Tuomo Hurme
V. 2003–2004	Seppo Varjonen
V. 2005–	Henna Ryömä

1. Pitkäaikainen puheenjohtaja ja sihteeri muistelevat

1.1 Markku Kantola

Markku Kantolalle luonto on ollut aina tärkeä osa elämää. Kantola on liikkunut luonnossa paljon ja ollut mukana myös luontokerhoissa. Luonto on kiinnostanut häntä aivan pienestä pitäen. Hänen äitinsä onkin kertonut Markun kontanneen leppäkerttujen perässä jo ennen kuin oppi edes kävelemään. Myöhemmin taskuun kertyi kiviä aina kokoelmaksi asti ja myös linnut, hyönteiset ja kasvit ovat kuuluneet kiinnostuksen kohteisiin. Oppikoulussa Kantola kuului Turun Suomalaisen Yhteiskoulun Solu-nimiseen luontokerhoon.

Kantola lähti mukaan Ala-Satakunnan Ympäristöseuran toimintaan sen alkumetreiltä lähtien. Hän näki lehdessä ilmoituksen Koskeljärven suojeluhankkeesta ja innostui osallistumaan siihen. Näin hän hakeutui mukaan Ympäristöseuran toimintaan. Kantola valittiin seuran varapuheenjohtajaksi jo seuraavana vuonna ja pitkä puheenjohtajakausi kesti vuodesta 1982 vuoden 1992 loppuun. Hänet valittiin uudelleen puheenjohtajaksi vuosiksi 1994–1998. Kantola onkin Ympäristöseuran ylivoimaisesti pitkäaikaisin puheenjohtaja.

1990-luvun hiljaiselolle Kantola ei löydä muita syitä kuin väsymisen ja ajanpuutteen. Hän edisti esimerkiksi Köyliön Takarahkan rauhoittamista, mutta suojelupyrkimykset eivät onnistuneet. Soiden tilasta alueella Kantola onkin hyvin huolissaan, sillä ne ovat uhkaavaa vauhtia häviämässä. Suojeluhankkeet ovat hankalia, sillä usein suot ovat monen eri maanomistajan hallinnassa, ja yhtenäisen suojelualueen muodostaminen on siksi vaikeaa.

2000-luvulla suuriksi teemoiksi ovat nousseet kaavoitus- ja päästöasiat sekä Eurajoki. Eurajoki on ollut Ympäristöseuran toiminnassa mukana alusta alkaen, mutta 2000-luvulla siihen on kiinnitetty erityistä huomiota. Nyt Jokivarressa -hankkeen puitteissa Eurajoesta on tehty kasvillisuuskartoitus ja muuta luontokartoitusta, kuten esimerkiksi linnustokartoitus. Kantolan mielestä Eurajoen tutkimukset ovat edenneet ja yhteistyö muun muassa yritysten kanssa on toiminut hyvin. Hän mainitsee myös Seppo Varjosen mukaantulon uudistaneen Ympäristöseuran toimintaa.

Itse Kantola toteaa olevansa enemmän perinteisten suojelukohteiden, kuten järvien asialla, mutta pitää arvossa sitä, että Ympäristöseura on ajan hengen mukaisesti kiinnittänyt huomiota muun muassa kaavoitukseen. Hän arvioi, että 2000-luvulla erityisesti nuorten kiinnostus Ympäristöseuran toimintaan ja luonnonsuojeluun on lisääntynyt. Samalla myös luonnonsuojelutyöhön tulee uusia tavoitteita. Kantola on myös iloinen siitä, että seuran järjestämällä retkillä on lähes poikkeuksetta ollut hyvä osanotto. Se kertoo, että luonto kiinnostaa ihmisiä, vaikka ei järjestötoiminnassa aktiivisesti mukana oltaisikaan.

Luonnonsuojeluliiton organisaatiomuutosta Kantola pitää valitettavana. Ennen paikallisseurojen jäsenet saivat osallistua suoraan Luonnonsuojeluliiton kokouksiin ja vaikuttaa luonnonsuojeluun liiton tasolla. Nykyisin liiton yleiskokouksissa paikallisseuroja edustavat piirin yleiskokouksen valitsevat edustajat. Kantola on pahoillaan suoran vaikutuskanavan poistumisesta ja henkilökohtaisten kontaktien katoamisesta Suomen tunnettuihin luonnonsuojelijoihin. Kantola kokee saaneensa toiminnasta Ala-Satakunnan Ympäristöseurassa paljon. Hän on voinut ajaa virallisen tahon kautta tärkeinä pitämiään asioita sekä tutustua samanhenkisiin paikallisiin luonnonsuojelijoihin ja luontoharrastajiin.

1.2 Tuomo Hurme

Kuvaaminen ja luonto ovat olleet aina Tuomo Hurmeelle tärkeitä asioita ja hän onkin yhdistänyt nämä kaksi harrastustaan ansiokkaasti jo 1970-luvulta lähtien. Kuvaus muuttui puolittain työksi, kun Hurme alkoi avustaa lehtiä luontoaiheisilla artikkeleilla. Nykyisin hän työskentelee paikallislehti Alasatakunnan toimittajana. Hurme on julkaissut viisi alueen luontoa käsittelevää kuvateosta. Hän on myös saanut tunnustusta työstään. Vuonna 1990 hänet palkittiin Satakuntaliiton Satakunta-mitalilla ja vuonna 1998 Suomen Luonnonvalokuvaajat ry:n ympäristöpalkinnolla. Taideyhdistys Efra nimitti Hurmeen vuoden taiteilijaksi vuonna 2003. Euran kunta myönsi hänelle Pro Eura mitalin vuonna 2010.

Tuomo Hurme on Ala-Satakunnan Ympäristöseuran perustajajäseniä. Hänet valittiin yhdistyksen ensimmäiseksi sihteeriksi. Tässä tehtävässä hän toimi vuoden 2002 loppuun. Ympäristöseuran toiminta lähti hyvin käyntiin, kun yhdistystä aluksi vastustaneet henkilöt huomasivat, ettei taustalla ollut poliittisia pyrkimyksiä, vaan tahto suojella alueen luontoa. Esimerkkinä Hurme mainitsee, että kun Koskeljärven suojeluhanketta aluksi vastustaneiden henkilöiden epäietoisuus seurasta häipyi, ovat he itsekkin nykyisin aktiivisesti ympäristönsuojelun puolella.

Hurmeen suojelutyön alkutaipaleelle sijoittuvat Koskeljärvi ja Pyhäjärvi. Ympäristöseura on ollut tukena näissä suojeluprojekteissa, joskaan se ei ole varsinaisesti ollut vastuussa niistä. Järvet ovat kuitenkin alueemme tärkeimpiä suojelukohteita, joten niiden kehitystä on yhdistyksessä seurattu tarkasti ja annettu lausuntoja sekä oltu muutenkin mukana järvien suojelutoiminnassa. Hurmeelle on ollut henkilökohtaisesti tärkeää olla vaikuttamassa etenkin Koskeljärven luonnon säilymiseen.

Toiminnan hiipumiseen 1990-luvulla vaikutti Hurmeen mielestä uupuminen ja se, ettei mukaan tullut uusia ihmisiä. Omakaan aktiivisuus ei enää yltänyt alkuvaiheiden tasolle. Tärkeimmät kohteet oli joka tapauksessa saatu suojeluun ja tarkkailuun, joten pääasiassa työ oli hyvällä mallilla. Akuuttien suojelukohdeiden puutteesta toiminta hiipui. Ympäristöseuran toiminta suuntautuikin näin ollen enemmän ympäristövalistuksen tukemiseen ja luontoharrastukseen innostamiseen.

Hurmeen mielestä Ympäristöseuran pitäisi yhä keskittää päätehtäväkseen niin sanotun alkuperäisluonnon suojelu ja etsiä uusia suojelukohteita. Esimerkkinä Hurme mainitsee Euran eteläosista Varsinais-Suomen suuntaan avautuvan harvaan asutun saloseudun. Lisäksi Koskeljärven ympäristössä on useita pieniä lintujärviä, joiden kuntoa voisi parantaa. Soiden asema alueellamme on hänen mukaansa hälyttävä. Muun muassa Eurassuo on jo menetetty Vapo Oy:n turvetuotantoalueeksi. Lisäksi alueemme vanhojen metsien viimeisten sirpaleiden säilyttäminen olisi välttämätöntä. Niiden kartoittamisessa voisi tehdä yhteistyötä metsänhoitoyhdistysten kanssa.

Hurme mainitsee Seppo Varjosen mukaantulon 2000-luvulla kaivatuksi piristysruiskeeksi ja antaa Varjoselle tunnustusta uusien näkökulmien ja kohteiden huomioon ottamisesta. Hän kiittelee myös kaikkien aiempien puheenjohtajien toimintaa. Seuran jälleen aktivoiduttua Eurajoki tuli vahvasti toiminnan kohteeksi. Hurmeen mukaan Eurajoen tilan parantaminen ja valvonta onkin ollut Ympäristöseuran tärkein hanke 2000-luvulla.

Hurme näkee selvästi asenteiden muuttuneen ympäristönsuojelua kohtaan vuosien varrella. Etenkin maaseudulla, jossa aiemmin vahvasti vastustettiin luonnonsuojelua, asenteenmuutos on merkittävä. Ihmiset, jotka ennen vastustivat suojelutoimia, ovat nyt itsekkin mukana suojeluhankkeissa ja kunnostustoimissa. Tulokset ehkä puhuvat puolestaan – on saavutettu paljon hyvää ja ennakkoluulot ovat pitkälti poistuneet. Yhdistyksen merkityksen tulevaisuudessa Hurme kokee tärkeänä. Kohteet vaihtuvat, mutta toiminta pysyy edelleen

samana. On tärkeää, että paikallistasolla toimii yhdistys, joka kartoittaa alueen suojelukohteita ja on väylä myös piirin tasolle. Paikallistoimintaan on helppo lähteä mukaan ja olla siten vaikuttamassa alueen ympäristön hyvinvoinnin puolesta, hän toteaa.

Hurme on tyytyväinen, että on saanut Ympäristöseuran kautta ajaa eteenpäin itselleen tärkeitä asioita. Myös yhdistyksen toiminta-alue on ollut hänelle aina läheinen. Lintuharrastus toi hänet lähelle luontoa jo varhain ja sen kautta hän on myös lähtenyt mukaan luonnonsuojelutyöhön. Seuran toiminta on koonnut yhteen alueen luontoihmiset. Ystävyyden lisäksi Hurme arvostaa aktiivijäsenten paikallistuntemusta. Tietää aina kenen puoleen kääntyä, kun tarvitsee asiantuntijaa tietyltä alueelta, kuten Markku Kantolaa Säkylässä, Ilkka Kuvajaa Köyliössä ja Seppo Varjosta Kiukaisissa.

2. Ala-Satakunnan Ympäristöseura ry

Ala-Satakunnan Ympäristöseura ry, josta seuran piirissä käytetään myös epävirallista lyhennettä ASYS, on Suomen Luonnonsuojeluliitto ry:n paikallisjärjestö. Yhdistys kuuluu valtakunnalliseen luonnonsuojeluliittoon Satakunnan luonnonsuojelupiiri ry -nimisen piirijärjestön kautta. Suomen luonnonsuojeluliiton muodostaa 15 piirijärjestöä, joissa on lähes 200 paikallisjärjestöä, kuten Ala-Satakunnan Ympäristöseura. Jokainen luonnonsuojeluliiton jäsen kuuluu myös oman alueensa paikallisyhdistykseen. Luonnonsuojeluliitolla on yli 30 000 jäsentä. Paikallisjärjestöt voivat osallistua piirijärjestön kokouksiin ja olla vaikuttamassa myös piiritasolla. Piirijärjestöt taas edustavat toimialuettaan Suomen luonnonsuojeluliitossa. Paikallisjärjestöjen merkitys on suuri, sillä ne tekevät alueellaan ruohonjuuritason työtä ja asiantuntemus sekä kiinnostus oman alueen luontoon on aitoa ja merkittävää.

Satakunnan luonnonsuojelupiiri liittyi viimeisenä piirijärjestönä Suomen luonnonsuojeluliittoon vuonna 1981. Liittymisen edellytyksenä oli vähintään kolme paikallisjärjestöä, joten paikallisia luontoharrastajia ja luonnonsuojelijoita kehoitettiin perustamaan luonnonsuojeluyhdistyksiä. Ala-Satakunnan alueelle perustettiin vuonna 1980 Ala-Satakunnan Ympäristöseura. Sen toimialueeksi tuli Eura, Säkyliä ja Köyliö. Samana vuonna perustettiin myös Poriin paikallisyhdistys

Porin seudun ympäristöseura ja Raumalle Rauman seudun luonnonystävät. Näin Satakunnan luonnonsuojelupiirillä oli tarvittavat paikallisyhdistykset ja se hyväksyttiin Suomen Luonnonsuojeluliiton piirijärjestöksi. Nykyisin Satakunnan luonnonsuojelupiiriin kuuluu kahdeksan paikallisyhdistystä.

Useampien paikallisten luonnonsuojeluyhdistysten syntyminen eri puolille maata 1970-luvulla kuvastaa yleistä luonnonsuojelutietoisuuden lisääntymistä. Vuodesta 1970 lähtien alueelliset ympäristöongelmat nostattivat paikallista aktivoitumista ympäristönsuojeluasioihin. Päästöt vesistöihin ja ydinvoimalakysymykset ovat esimerkkejä asioista, jotka herättivät kansalaisten kiinnostuksen ympäristöön. Uusia luonnonsuojeluyhdistyksiä syntyi sekä ystävyystietoisuudesta luontoon että vastustamaan jotakin ympäristölle tuhoisaa hanketta. 1970-luvulla luonnonsuojelija oli usein ”risupartadikaali”, mutta 1980-luvulle tultaessa hänestä kehittyi vähitellen paikallisen luonnon asiantuntija ja suojelija. Ala-Satakunnan Ympäristöseurakin sai perustamisvaiheessaan osansa 1970-luvun luonnonsuojeluun liittyvien kiihkeiden kahinoiden synnyttämästä negatiivisesta kaiusta. Tarkoitus oli kuitenkin olla Suomen luonnonsuojeluliiton tavoin poliittisesti sitoutumaton ja sellaisena yhdistyksen toiminta hyväksyttiin. Valtakunnallisestikin 1980-luvulla luonnonsuojelukeskustelu kääntyi epätoivoisesta puolustustaistelusta ongelmien myönteiseen ratkomiseen.

Ala-Satakunnan Ympäristöseuran tarkoitus on edistää luonnon- ja ympäristönsuojelua toimialueellaan. Sen vastuualueena on Euran, Säkylän ja Köyliön kunnat. Ympäristöseuran toiminta perustuu vapaaehtoisten luonnonsuojelijoiden työhön. Yhdistys seuraa paikallisia ympäristömuutoksia ja pyrkii suojelemaan alueen arvokkaita luontokohteita, antaa lausuntoja toimialaansa liittyvistä asioista ja tekee aloitteita sekä esityksiä paikallisille viranomaisille ja yhteisöille. Yhdistyksen tehtävänä on valistamisen ja tiedottamisen lisäksi järjestää kokouksia, esitelmätilaisuuksia ja kursseja sekä julkaista alaa käsittelevää yleisövalistusta tiedotusvälineissä ja pyrkiä aktivoimaan ihmisiä luontoharrastuksen pariin sekä lisätä paikallista ympäristötietämystä järjestämällä retkiä luontoon.

Ensimmäisinä toimintavuosina yhdistyksen jäsenmäärä nousi huomattavasti. Parhaimmillaan jäseniä oli lähes 300. 1980-luvun puolivälistä lähtien jäsenmäärä kääntyi alkuinnostuksen jälkeen laskuun ja vakiintui myöhemmin 100-150 jäseneen. Jäsenmäärän lasku selittyy toiminnan hiipumisella. Jäsentenhankinta ei ollut yhtä aktiivista kuin alussa ja toimintaakin oli huomattavasti vähemmän. 2000-luvulla Ympäristöseura on taas toiminnassaan alkanut panostaa jäsenten hankintaan.

2.1 Ympäristöseuran perustaminen

Suomen Luonnonsuojeluliitto nimesi vuoden 1980 Ympäristövuodeksi, jonka tunnuksena oli ”Kansalaiset toimintaan ympäristön puolesta”. Paikallisella tasolla teemavuoden iskulause sopi hyvin kuvaan, sillä samana vuonna Ala-Satakunnan Ympäristöseura aloitti toimintansa. Tuomo Hurme, joka toimi jo ennen seuran perustamista aktiivisesti luontoharrastuksen parissa, sai Satakunnan piirin Pentti Forsténilta kehoituksen perustaa alueelle paikallisyhdistyksen. Ympäristöseuran perustamisesta tiedotettiin paikallislehti Alasatakunnassa ja samalla haettiin kiinnostuneita luonnonsuojelijoita ja -harrastajia mukaan toimintaan.

Yhdistyksen perustava kokous pidettiin 17.3.1980 Euran koulukeskuksessa. Kokoukseen osallistui 34 henkilöä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Oiva Mikola ja sihteerinä Auli Hurme. Kokouksessa perustettiin Euran, Köyliön ja Säskylän kuntien yhteinen luonnonsuojeluyhdistys. Seuran ensimmäiseen hallitukseen valittiin kahdeksan henkilöä. Hallituksen jäsenistö valittiin alueellisin perustein niin, että Kanta-Eurasta valittiin 2, Hinnerjoelta 1, Honkilahdelta 1, Köyliöstä 2 ja Säskylästä 2 jäsentä. Hallitukseen valituiksi tulivat Kanta-Eurasta äänestyksen jälkeen Matti Kokkomäki ja Oiva Mikola, Honkilahdelta Matti Rekola, Köyliöstä Tapani Ehtamo ja Pirjo Virtanen, Säskylästä Esa Eela ja Alpo Mäki ja Hinnerjoen ainoana ehdokkaana Matti Salko.

Hallitus järjestäytyi 9.4.1980. Seuran puheenjohtajaksi valittiin Matti Kokkomäki ja varapuheenjohtajaksi Alpo Mäki. Sihteeriksi kutsuttiin Tuomo Hurme. Yhdistyksen sääntöjä laadittiin Satakunnan Luonnonsuojelupiirin sääntöjen pohjalta ja ne hyväksyttiin seuraavassa kokouksessa 21.4.1980. Yhdistyksen nimeksi esitettiin aluksi monia ehdotuksia. Esillä olivat nimen alkuosaksi Ala-Satakunnan, Alisen Satakunnan, Etelä-Satakunnan, Pyhäjärvi-seudun ja Euran seudun, sekä nimen loppuosaksi Luonnonsuojeluyhdistys, Ympäristöyhdistys ja Ympäristöseura. Nimeksi hyväksyttiin Ala-Satakunnan Ympäristöseura ry 2.6.1980 pidetyssä kokouksessa. Ympäristöseura sai myös tunnuskuvion; alueelle omaleimaisen linnun, ruskosuohaukan, kuvan. Kuvan piirsi Tuomo Hurme Seppo Keräsen valokuvan pohjalta.

2.2 Yhdistyksen toiminnan käynnistäminen

Ensimmäisinä toimintavuosina pyrittiin parantamaan tiedotusta uudesta yhdistyksestä. Vuonna 1980 julkaistiin jäsentiedote, jossa esiteltiin Ympäristöseuran perustamista ja tulevaa toimintaa. Jäsenkirjeistä muodostuikin yhdistyksen tärkein tiedotuskanava. Ensimmäisenä toimintavuonna monikaan ei vielä

löytänyt tietään jäsenretkille. Myös hallituksen jäsenistö osoittautui hyvin kiireiseksi, mikä vähensi ihmisten osallistumista toiminnan kehittämiseen ja tunnetuksi tekemiseen. Tästä huolimatta kiinnostus luonnonsuojelutyöhön oli ilmeistä, koska hallituksen tavoitteeksi asetettu 60 jäsentä vuoden loppuun mennessä ylittyi kaksinkertaisesti. Joulukuussa 1980 seuralla oli jo 121 jäsentä ja seuraavana vuonna jäseniä oli peräti 275.

Yhdistyksen varoja kartutettiin myymällä Suomen Luonnonsuojeluliiton tuotteita muun muassa Säskylän ja Euran toreilla. Lisäksi toimintaa rahoitettiin jäsenmaksujen avulla. Lahjoituksia yhdistys sai Satakunnan luonnonsuojelupiiriltä ja Euran Lions-klubilta. Luonnonsuojeluliiton tuotteiden lisäksi myytiin myös yhdistyksen omaa tarraa, johon oli painettu ruskosuohaukan kuva. Alueen kunnatkin tukivat seuran toimintaa.

Matti Kokkomäki jätti puheenjohtajan tehtävät vuoden 1980 jälkeen, joten yhdistykselle piti valita uusi puheenjohtaja. Jäsenistöstä kukaan ei kuitenkaan ollut halukas puheenjohtajaksi, joten paikka jätettiin täyttämättä vuodeksi 1981. Varapuheenjohtajaksi valittiin Markku Kantola, joka seuraavana vuonna valittiin seuran puheenjohtajaksi. Hän toimi ansiokkaasti seuran puheenjohtajana vuoteen 1991.

2.3 Kunniaa ja mainetta

Suomen luonnonsuojeluliitto palkitsee aktiivisia jäseniään kultaisilla ja hopeisilla ansiomerkeillä paikallisyhdistysten tekemien ehdotusten perusteella. Ansiomerkkien myöntämisen perusteena on pitkäaikainen ja merkittävä työ paikallis-, piiri- tai liittotason yhdistystoiminnassa. Ala-Satakunnan Ympäristöseurasta kultainen ansiomerkki on myönnetty Tuomo Hurmeelle ja Markku Kantolalle vuonna 2010 sekä hopeinen ansiomerkki Oiva Mikolalle vuonna 2008.

Vuonna 1986 Ala-Satakunnan Ympäristöseura myönsi ensimmäisen ympäristöpalkintonsa Jaakko Ketolalle Koskeljärven suojelun edistämisestä. Ketola oli vapaaehtoisesti hakenut rauhoituspääöstä Koskeljärven rannalla sijaitsevalle Tankka-nimiselle tilalleen. Ympäristötekopalkintojen jakaminen vakiintui 2000-luvulla, jolloin yhdistys on jakanut kaikkiaan kuusi palkintoa. Vuonna 2003 sen saivat Irja ja Heikki Niemi tunnustuksena aktiivisesta kulttuurimaiseman suojelutyöstä Paneliassa. Vuonna 2005 tunnustus myönnettiin Tuomo Hurmeelle pitkäaikaisesta työstä Ala-Satakunnan luonnon tunnetuksi tekemisestä ja aktiivisesta luonnonsuojelutyöstä. Erkki Kalliolle myönnettiin vuoden 2006 ympäristötekopalkinto Säskylänharjun suojelusta ja Turun seudun

vedenottohankkeen vastustamisesta Virttaankankaalla. Vuoden 2007 palkinto myönnettiin Pentti Kaunisvirralle. Perusteena oli toimiminen Liesjärven kunnostushankkeen päätekijänä ja vuosien työ kunnostushankkeen parissa. Vuonna 2008 palkinnon sai Jorma Hinkkanen perusteena työ Metsolan luonnonsuojelualueen perustamiseksi, Pyhäjärven ja Koskeljärven suojeluhankkeissa vaikuttaminen sekä työ Hiittenkarin alueen ja Kauttuanlahden rantalehdon rauhoittamiseksi. Vuoden 2009 ympäristöteko-palkinnon sai Satu Vartia perusteluna aktiivinen toimiminen Säkylän harjuluonnon hyväksi ja etenkin Virttaankankaan ja sen ainutlaatuisen luonnon suojelemiseksi tehty työ.

Vuonna 2009 yhdistys aloitti uuden palkinnonmyöntämisperinteen. Hallitus päätti tarvittaessa jakaa vuosittain toimialueensa lukioiden oppilaille ”Luonnon tieto ja -taito”-stipendejä. Stipendit on jaettu koulujen kevätjuhlien yhteydessä. Tähän mennessä niitä on myönnetty jo viidelle lukiolaiselle tai lukio-opintonsa aloittavalle nuorelle. Lisäksi vuonna 2010 yhdistys jakoi poikkeuksellisesti Kiukaisten lukion stipendin seitsemän oppilaan ryhmälle, joka kurssityönään oli laatinut yli kaksikymmentä sivua laajan kirjallisuustutkielman aiheesta ”Eurajoki – Lounais-Suomen toiseksi suurin joki”.

3. Hiljaiseloa 1990-luvulla

1980-luvun lopulla toiminta alkoi hiljalleen hiipua. Vaikka Ympäristöseuralla oli yli sata jäsentä, aktiivisten toimijoiden joukko oli hyvin pieni. Toisaalta alueen akuutit suojelukohteet olivat suojeluyhdistysten käsissä, eikä alueella ollut kohdetta, jota olisi pitänyt aktiivisesti puolustaa. Toiminta pysyi varsin hiljaisena 2000-luvun alkuun asti.

Janne Lampolahti toimi yhdistyksen puheenjohtajana vuosina 1992–1993. Hän siirtyi syrjään tehtävästä muutettuaan asumaan Eurajoelle. Markku Kantola valittiin vuonna 1994 uudelleen seuran puheenjohtajaksi. Kantolan kauden jälkeen puheenjohtajana toimi vuosina 1999–2001 Vesa Raitanen. Raitanen jättäytyi puheenjohtajan tehtävästä työkiireidensä vuoksi, joten puheenjohtajaksi valittiin vuonna 2002 Janne Liikanen. Hän toimi puheenjohtajana kolme vuotta.

Yhdistys kokoontui joka vuosi vähintään sääntömääräisiin kokouksiin ja osallistui myös luonnonsuojelupiirin kokouksiin. Vaikka suuria hankkeita ei

ollutkaan, Ympäristöseura järjesti muutamia jäsenretkiä, esimerkiksi vuonna 1994 jäsenet kävivät tutustumassa Helsingin Eläinmuseoon ja Suomenlinnaan. Köyliönjärvellä pidettyyn ”linturalliin” yhdistys lahjoitti palkintoja muutama vuonna ja jotkut jäsenet osallistuivat itse kilpailuunkin. Vuonna 1996 kunnostettiin talkoilla Ruukinpuiston luontopolkua.

Euroopan luonnonsuojeluvuonna 1995 Suomen Luonnonsuojeluliitto haastoi kunnat valitsemaan nimikkolajinsa. Ala-Satakunnan Ympäristöseura tarttui hankkeeseen ja ehdotti kuntien ympäristölautakuntien hyväksyttäväksi seuraavia lajeja. Nimikkolajeiksi ehdotettiin Euraan pähkinäpensasta ja härkälintua, Köyliöön jalokiurunkannusta ja kalasääskeä sekä Säskylään kangasraunikkia, kangaskiurua, harjusinisiipeä ja siikaa. Säskylän kunta hyväksyi muuten ehdotuksen, paitsi että muutti nimikkokasviksi visalepän ja nimesi nimikkosienekseen kosteikkovahveron. Euran ja Köyliön kunnat hyväksyivät Ympäristöseuran tekemän ehdotuksen.

4. 2000-luvulla uusia kohteita

Seppo Varjosen mukaantulo aktivoi koko yhdistyksen toimintaa 2000-luvun alusta lähtien. Varjonen toimi sihteerinä vuosina 2003–2004 ja puheenjohtaja hän on ollut vuodesta 2005. Tällä vuosituhannella on Ympäristöseura kiinnittänyt erityistä huomiota Eurajoen tilan parantamiseen. Lisäksi on seurattu jätevesien puhdistusta ja jätteidenkäsittelyä ja puututtu havaittuihin ongelmakohtiin. Ympäristöseura on myös kommentoinut taajamien kaavoitusasioita ja pyrkinyt edistämään viihtyisien ja luonnonmukaisten taajamien syntyä. Seura teki aloitteen muun muassa Sorkkisten-Pysäköintien asemakaavaan, johon yhdistys toivoi lähivirkistysalueen laajentamista. Vuonna 2005 Ympäristöseura avasi myös uuden tiedotuskanavan perustamalla yhdistykselle kotisivut.

Ekotehokkuus nousi 2000-luvun muotisanaksi. Kohua syntyi niin ilmastomuutoksesta kuin päästörajoitteista. Jäseniä kannustettiin uusiutuvien energiamuotojen käyttämiseen ja arjen ympäristöystävällisiin valintoihin. Ympäristön- ja luonnonsuojelusta tuli muodikasta koko kansan keskuudessa, eikä se ollut enää vain luontoaktivistien harteilla. Korostettiin yksilön valintamahdollisuutta luontoystävällisten kulutusratkaisujen tekemisessä. Myös Ympäristöseura pyrki valistamaan arjen pienissä toiminna ympäristöystävällisiin

tekoihin. Esimerkiksi vuoden 2008 jäsenkirjeessä kannustettiin ihmisiä osallistumaan pienillä teoilla ja valinnoilla maailmanlaajuisiin ympäristötalkoihin.

Ympäristöseuran toimialue laajeni vuonna 2009, kun Euran ja Kiukaisten kuntaliitos toteutettiin. Yhdistys haastoi toimintaansa mukaan myös pohjoiseuralaiset. Kiukainen kuului aiemmin Harjavallan luonnonsuojeluyhdistyksen toimialueeseen, mutta nykyisin Kiukaisten alueen uudet jäsenet liitetään automaattisesti Ala-Satakunnan Ympäristöseuraan.

5. Perinteikästä yhdistystoimintaa

5.1 Luontopolut ja jäsenretket

Suomen Luonnonsuojeluliitto toteutti vuosina 1975–76 polkuprojektin, jonka avulla edistettiin luonnontuntemusta. Taustalla oli myös luonnonsuojeluliiton huoli luontopolkujen tuhoutumisesta tehokkaan metsänkäytön ja rakentamisen

Yläneellä sijaitseva Vaskijärven luonnonpuisto oli Ala-Satakunnan Ympäristöseuran retkikohteena vuonna 1984.

vuoksi. Projektin myötä kunnostettiin polkuja ja aktivoitiin ihmisiä talkootyöhön. Liiton julkaisemassa projektioppaassa oli ohjeet ulkoiluun sopivien reittien kartoittamisesta ja suunnittelusta. Luontopolkuja alkoi syntyä ympäri maata paikallisyhdistysten voimin.

Myös Ala-Satakunnan Ympäristöseura otti luontopolut asialistalleen vuonna 1981. Se pyrki saamaan toimialueelleen luontopolkuja ja teki asiasta aloitteita Säkylän-Köyliön hiihtomajatoimikunnalle, Euran kunnan ja Lännen Tehtaat Oy:n yhteiselle Mansikki-toimikunnalle sekä Euran kunnanhallitukselle. Seura oli yhteydessä myös Geo -insinöörit Oy:hyn, joka laati Mansikin alueen käyttösuunnitelman. Yhdistyksen esittämä luontopolku merkittiin Mansikin käyttösuunnitelmakarttaan toivotulla tavalla. Myös Euran alueen luontopolkuhanke eteni, kun seura neuvotteli kunnan edustajan kanssa polkujen sijoittamisesta.

Jäsenretket vakiintuivat Ala-Satakunnan Ympäristöseuran toimintamuodoksi jo ensimmäisinä vuosina. Retkillä pyrittiin edistämään ihmisten luonnonharrastusta ja -tuntemusta sekä yhdistyksen toimialueella että laajemmassa mittakaavassa. Retkiä on suunnattu oman alueen luontokohteisiin, mutta myös Suomen muihin merkittäviin luontokohteisiin, kuten Yläneen Vaskijärven luonnonpuistoon, Forssan Lounais-Hämeen luonnonhistorialliseen museoon, Puurijärven ja Isosuon kansallispuistoon Kokemäenjoen varrelle, Turun Ruissaloon ja Saarijärven Pyhä-Häkin kansallispuistoon.

Ympäristöseuran toiminta-alueelle suunnatuilla jäsenretkillä on tarkkailtu lintuja ja tutustuttu monipuolisesti alueen luontoon ja historiaan. Paikalliskohdeissa on tullut esille myös retkivastaavien hyvä paikallistuntemus. Suosittuina kohteina ovat olleet muun muassa Koskeljärvi ja Säkylänharju. Linturetkiä on ollut runsaasti, kuten esimerkiksi pöllöretket Kiukaisiin ja Euraan, hanhiretki Eurajoelle, muuttolinturetket Yyterin sannoille ja Luvian Säpin saareen sekä yhdistetty luonto- ja kulttuuriretki Eurajoen Kaunissaareen. Sienestämässä on käyty yhdessä esimerkiksi Köyliön Röyskän maastossa ja karpaloita keräämässä Panelian Kakkeriansuolla. Lisäksi on tehty lepakkoretkiä Kauttuan Ruukinpuistoon. Retkien osanottajamäärät ovat vaihdelleet useasta kymmenestä alle kymmeneen osanottajaan. Matkoja on taitettu kimppekyydein, tila-autolla, bussilla ja jopa polkupyörillä, kuten kevään 2009 Säkylän Rantatien retkellä.

5.2 Pönttötalkoot

Ympäristöseurassa käynnistettiin vuonna 1982 perinteeksi muodostuneet linnunpönttötalkoot. Ensimmäisiin talkoisiin Euran kunta lahjoitti raaka-aineet

ja talkoissa valmistui toistasataa linnunpönttöä, jotka levitettiin eri puolille Ala-Satakuntaa. Myöhemmin raaka-aineita pönttötalkoisiin lahjoittivat muun muassa paikalliset yritykset A. Ahlström Oy, Pintos Oy, Aulis Muuvilan saha sekä näiden lisäksi Köyliön varavankila.

Ympäristöseura on jatkanut pönttötalkoiden järjestämistä läpi historiansa ja pönttöjä on viety luontoon lukuisia määriä. Euran lukiossa biologian opettaja ja yhdistyksemme jäsen Janne Liikanen aktivoi oppilaita, jotka kävivät ripustamassa biologiankurssilaisten rakentamia pönttöjä Euran keskusta-alueelle. 2000-luvulla seura alkoi myös myydä pönttöjä. Niitä ovat ostaneet muun muassa Kiukaisten, Euran ja Köyliön kunnat sekä Säskylän seurakunta. Euran kirjastossa pidettiin vuonna 2006 paljon julkisuutta saanut pönttönäyttely, jossa kävi runsaasti toista sataa näyttelyvierasta. Kunnille myytyjen pönttöjen

Linnunpönttötalkoot Janne ja Minna Liikasella 11. maaliskuuta 2006. Suurin osa pöntöistä myytiin samana keväänä Kiukaisten kunnalle. Pönttöjä ripustamassa oli Varjosen lisäksi kunnanjohtaja Antti Jantunen. Vuoden 2006 pesintäraportissa yleisimmäksi kolopesijäksi mainittiin kirjosiippo. Kuva: Henna Ryömä.

pesinnöistä on lisäksi raportoitu ”kunnanisille” vuosittain. Pesintöjen tarkistamisen yhteydessä varhain keväällä pesäpöntöt on myös huollettu.

5.3 Ollutta ja mennyttä

Ympäristöseuran historiassa on muutamia huomattavia toiminnan muotoja, jotka eivät kuitenkaan ole kantaneet 2000-luvulle asti. Niistä mainittakoon kaksi tärkeintä. Ensimmäinen on unohduksiin jäänyt luonnonvalokuvauskilpailuperinne. Seura järjesti vuosina 1982–1993 luonnonvalokuvauskilpailuja. Kilpailu oli avoin kaikille alan harrastajille ja kuvien tuli olla Eurassa, Säskylässä tai Köyliössä otettuja. Se sai hyvän vastaanoton ja siihen osallistui ensimmäisenä kilpailuvuotena parikymmentä kuvaajaa. Tulokset julkistettiin yhdistyksen järjestämässä luontokuvatapahtumassa 24.10.1982. Seuraavana vuonna kilpailuun osallistui kuvaajia huomattavasti enemmän. Julkistamistilaisuudessa Euran kunnantalolla oli yleisöä noin 100 henkeä. Osallistujamäärä vakiintui 10–20 kuvaajaan ja julkistamistilaisuuksissakin oli joka kerta kymmeniä henkilöitä. Kilpailussa menestyi monena vuotena Altti Salo Lapista, josta myöhemmin kehittyi ansioitunut luonnonvalokuvaaja. Kilpailu järjestettiin vuosittain, mutta siitä päätettiin luopua vuonna 1994. Vuonna 1995 luonnonvalokuvauskilpailun korvasi lapsille järjestetty lintuaiheinen piirustuskilpailu. Kilpailun tarkoituksena oli tutustuttaa nuoria lintuharrastukseen ja luontokohteisiin. Kilpailu järjestettiin muutamana seuraavanakin vuonna.

Toinen unohduksiin jäänyt perinne oli Ympäristöseuran aloite kartoittaa toimialueensa uhanalaista eliölajistoa. 1980-luvun alussa seura aloitti toimialueensa luontokartoituksen. Uhanalaisten ja harvinaisten eläin- ja kasvilajien esiintymisen selvittämisessä käytettiin Maailman Luonnon Säätiön Suomen rahaston laatimaa uhanalaisten lajien luetteloa. Tuomo Hurme vastasi lintujen ja nisäkkäiden, Aarno Kleemola muiden eläinten ja Kerttu Ellilä kasvien kartoituksesta. Seura pyysi jäsentiedotteessaan apua kartoitukseen kaikilta seudun luontoharrastajilta. Lajiluettelo julkaistiin myöhemmin 2/1981 ilmestyneessä jäsentiedotteessa. Luetteloa oli tarkoitus täydentää luontoharrastajien havaintojen perusteella, mutta havainnoista ei tullut ilmoituksia.

5.4 Yhdistystoiminta muuttuu

Uusina yhdistystoiminnan muotoina ovat 2000-luvulla vakiintuneet suurelle yleisölle suunnatut seminaarit ja jäsenistölle tarkoitetut pikkujoulut. Seminaareja on järjestetty yhteistyössä Satakunnan piirijärjestön kanssa ja ne ovat

koonneet menestyksellä yhteen suuren joukon luonnon ystäviä ja harrastajia. Luennoitsijat ovat olleet oman alansa huippuasiantuntijoita, kuten vuonna 2007 järjestetyn Satakunnan suurpedot -seminaarin petoasiantuntijat Sakari Mykrä Helsingin yliopistosta, Reima Laaja Satakunnan riistanhoitopiiristä, Erkki Jaakohuhta Euran seudun riistanhoitoyhdistyksestä sekä Luonto-Liiton suurpetoryhmän puheenjohtaja, biologi Sami Lyytinen. Seminaariin osallistui yli 150 kuulijaa ja keskustelijaa. Pian seminaarin jälkeen Satakuntaan ryhdyttiin suunnittelemaan maakunnallista Suurpetotyöryhmää, joka nykyisin vastaa Satakunnan alueella suurpetojen kannanhoidosta.

Vuonna 2010 järjestettiin yhdistyksen 30-vuotisjuhlaseminaari ”Aarniometsät – onko meillä niitä?”. Seminaarin pääpuhuja oli kalastaja ja ympäristöfilosofi Pentti Linkola. Muita puhujia olivat Suomen luonnonsuojeluliiton puheenjohtaja Risto Sulkava, Metsähallituksen luontopalveluasiantuntija Lasse Loven, Satakunnan piirin metsäasiantuntija Raimo Hakila, Markus Nissinen Metsänomistajaliitosta sekä Reijo Rimpelä Länsi-Suomen luontoarvoyhdistys Koppelosta. Ympäristöseuran puheenjohtaja Seppo Varjonen kertoi Tuomo Hurmeen kuvin seuran organisoimasta Metsolan luonnonsuojelualueen ennallistamistalkoista. Seminaariin osallistui noin 120 kuulijaa ja Pentti Linkolan kirjoittama keskustelu oli vilkasta. Seminaarin jälkeen vuoden 2010 aikana oli Satakuntaan perusteilla kaksi uutta yksityismaiden luonnonsuojelualuetta.

Seminaaritoiminta saa jatkoa myös vuonna 2011, kun professori Erkki Lähde, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion johtaja Ritva Toivonen ja Suomen Luonnonsuojeluliiton metsäasiantuntija Sini Eräjää tulevat keskustelemaan ”Hyvästä metsänhoidosta” Euran yhteiskoulun auditorioon, jossa kaikki muutkin seminaarit on järjestetty.

Toisena uutena jäsenille tarkoitettuna yhdistystoiminnan muotona käynnistettiin syksyllä 2005 pikkujouluperinne. Pikkujouluja on järjestetty siitä lähtien vuotta 2009 lukuun ottamatta joka syksy. Juhlasta voidaan hyvällä syyllä sanoa, että se edustaa vaihtoehtoista pikkujoulukulttuuria. Toki tarjolla on ollut jouluruokia, -musiikkia, -sauna ja jopa joulupukki on vierailut lasten ja lastenmielisten iloksi. Juhlista on muodostunut toimintavuoden lopun iloinen yhdessäolon hetki. Valoa juhlaan ovat tuoneet ennen muuta upeat diasarjat. Vuosien varrella juhlijat ovat nähneet muun muassa Tuomo Hurmeen luontokuvia Ala-Satakunnasta, Mika Mäntysaaren Norjan matkakuvia ja Markku Kantolan Inarin Lapin kuvia. Raimo Sundelinin kuvien kautta on vierailtu myös Selkämerellä ja Huippuvuorilla. Juhlijat ovat päässeet jopa Karibianmerelle Maarit Päällysahon kuvakollaasin avulla.

6. Virallista vaikuttamista

Suomen eduskuntaan perustettiin 1979 ympäristö- ja luontoryhmä, johon liittyi aidosti luonnosta kiinnostuneita kansanedustajia lähes kaikista poliittisista puolueista. Ympäristövirkamiehistä koottu ryhmä alkoi 1973 koota ympäristöhallintoa yhteen. Ympäristöministeriön perustaminen hyväksyttiin eduskunnassa 30.11.1982 ja se aloitti toimintansa 1.10.1983. Ensimmäisenä ympäristöministerinä toimi Matti Ahde.

Myös paikallistasolla aktivoiduttiin hallinnon uudistamiseen. Ala-Satakunnan Ympäristöseura halusi kunnalliseen päätöksentekoon ympäristöasioita ajavan elimen, kun valtakunnallisellakin tasolla oli saatu perustettua ympäristöministeriö. Ympäristöseura esitti kevättalvella 1984 aloitteen Euran, Säkylän ja Köyliön kunnille ympäristölautakuntien perustamisesta kuntiin. Seura halusi saada ympäristöasioiden huomioonottamisen osaksi kuntien normaalia toimintaa, jotta luonnon- ja ympäristönsuojelu ei olisi vain erillistä toimintaa vapaaehtoisjärjestöissä. Aloitteen seurauksena ei kuitenkaan heti tapahtunut mitään. Kaikkiin kolmeen kuntaan perustettiin kuitenkin vuonna 1986 ympäristölautakunnat.

Ympäristölautakuntiin yhdistettiin 1990-luvulla rakennuslautakuntien tehtävät. Vuonna 2005 Euraan, Köyliöön ja Säkylään perustettiin kuntien yhteinen Pyhäjärvisuodun ympäristölautakunta, joka vastaa kuntien ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan ja ympäristöterveydenhuollon ja eräistä muista sopimuksessa määritellyistä tehtävistä. Vuoden 2011 alusta ympäristölautakunnan toimintaan osallistuu ympäristöterveydenhuollon osalta myös Huittisten kaupunki. Ympäristöseuran nykyinen puheenjohtaja Seppo Varjonen on ollut Pyhäjärvisuodun ympäristölautakunnan jäsen vuodesta 2009.

Kuntien ympäristölautakuntien ja virkojen perustaminen oli luonnonsuojeluliiton vuosia kestäneiden ponnistelujen tulos. Paikallisyhdistyksille tämä kuitenkin monella alueella merkitsi toiminnan hiljenemistä, sillä osa paikallisyhdistysten jäsenistä siirtyi vasta perustettuun ympäristöhallintoon ja osa jättäytyi pois työntäyteisten vuosien jälkeen.

Jo yli 1,5 miljoonaa
vakuutuslaskua,
joita on maksettu
OP-bonuksilla.

Totta se on – yli 1,5 miljoonaa Pohjolan vakuutuslaskua on maksettu OP-bonuksilla, joita kertyy pankkiasioinnista. Ja jo yli 300 000 asiakasta on saanut viiden tähden laskuja, jotka on kuitattu kokonaan OP-bonuksilla. Mene osoitteeseen op.fi/bonuslaskuri ja tarkista paljonko sinä saisit bonusta.

Kun haluat säästää aikaa ja rahaa, keskitä pankki- ja vakuutusasiasi Osuuspankkiin.

OP-bonuksia saa sellainen Osuuspankin omistajajäsen tai Helsingin OP:n asiakas, jonka oma tai perheen yhteinen pankkiasiointi on vähintään 5 000 euroa.

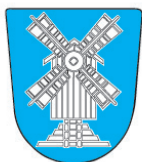

Etua elämään. OP-Pohjolasta.

opkk.fi
OP-KIINTEISTÖKESKUS

**EURAN
OSUUSPANKKI**
Eura Hinnerjoki Kiukainen

Säkyln kunta

*Puhtaan luonnon ja
kotimaisen elintarviketuotannon
puolestapuhuja*

*Kansallismaisemastaan ylpeä
Köyliön kunta
toivottaa seuralle menestystä
sen arvokkaassa työssä*

ALASATAKUNTA

www.alasatakunta.fi

BIOLAN®

SATAKIERTO

Hallavaaran jätekeskuksen
aukioloajat:
Ma 9-18, Ti-Pe 9-17

Puh. (02) 832 8316
Luvalahdentie 323
27710 Köyliö

PUHDAS YMPÄRISTÖ – YHTEINEN ASIAMME

Satakierron ekopisteisiin voit tuoda
kotitalouksien hyötyjätteitä:
paperia, lasia ja metallia.

Hallavaaran jätekeskuksessa vastaan-
otamme yhdyskuntajätettä, biojätettä,
erilaisia hyötyjätteitä ja vaarallisia jätteitä.

www.satakierto.com

7. Ala-Satakunnan vesihelmet

7.1 Koskeljärvi

Seuran perustamisen jälkeen Euran kunnan alueella sijaitsevan Koskeljärven suojelusta käytiin kiivastakin taistelua. Koskel- ja Vaaljärven kuivaus Oy vaati Koskeljärven säännöstelyä, koska järven yläjuoksun tulvavedet haittasivat järven vaikutusalueen viljelytyötä. Kuivatusyhtiö vaati jokien aukipitoa ja perkausta, jotta vesi ei ajautuisi viljelypelloille. Lisäksi kuivatusyhtiö suunnitteli järven vedenpinnan nostoa erillisen patovallin ja ohituskanavan avulla. Tästä uskottiin olevan apua järven rehevöitymisongelmaan.

Ala-Satakunnan Ympäristöseura esitti aloitteen Euran kunnalle kansanedustajavierailun järjestämiseksi Koskeljärvelle. Vierailu toteutuikin elokuun lopulla 1980 ennen kuin suurin kiista Koskeljärven suojelusta lähti käyntiin vuonna 1981. Vierailulle osallistui maa- ja metsätalousministeriön ja lääninhallituksen edustajia. Lisäksi yhdistys osallistui saman vuoden marraskuussa lähetystöön, joka vieraili eduskunnassa vaatimassa vauhtia Koskeljärven suojelutoimiin. Ympäristöseura pyrki myös tiedottamaan alueen asukkaita Koskeljärven ainutlaatuisesta luonnosta, kun se järjesti yhdessä Honkilahden kylätoimikunnan kanssa Koskeljärven ympäriryöryä vuosina 1980–81.

Satakunnan luonnonsuojelupiiri lähti ajamaan Koskeljärven suojeluhanketta sen sijaan, että Ala-Satakunnan Ympäristöseura olisi sen tehnyt, koska järven kohtalo aiheutti paikallisissa toimijoissa syviä tunteita. Koskeljärvi oli luokiteltu Suomen kymmenen arvokkaimman lintujärven joukkoon, joten piiri lähti vastustamaan järven säännöstelyhanketta. Se vetosi alueen ainutlaatuisen erämaisen maiseman, luonnon ja virkistyskäytön säilyttämisen puolesta. Myös Maailman Luonnon Säätiön Suomen Rahasto (WWF) osallistui alkuvaiheessa Koskeljärven suojeluhankkeeseen.

Koskeljärven suojeluhanke eteni, kun Euran kunnan laatima suojelukaava esitettiin hyväksyttäväksi. Kunnanvaltuusto hyväksyi suojelukaavan tammikuussa 1986 ja kaava lähetettiin ympäristöministeriöön vahvistettavaksi. Koskeljärvi säilytti erämaisen maisemansa suojelun avulla. Nykyisellään järvi toimii myös virkistysalueena, jossa voi muun muassa kalastaa, patikoida, meloa ja tarkkailla lintuja.

7.2 Pyhäjärvi

Ympäristöseuran ensimmäisen vuosikymmenen toimintaan kuului vahvasti myös alueen toinen merkittävä suojelukohde Pyhäjärvi. Pyhäjärvelle oli jo 1970-luvulla perustettu oma suojeluyhdistys, jonka tehtävänä oli suojella Pyhäjärveä esimerkiksi Turun seudun vedenhankintasuunnitelmalta. Seura oli suojeluyhdistyksen tukena antamassa lausuntoja ja esittämässä aloitteita järven luonnon puolesta.

Vuonna 1985 Pyhäjärven suojelu sai pahan takaiskun, kun Länsi-Suomen vesioikeus myönsi Turun seudulle vedenottoluvan Pyhäjärvelle. Suojeluyhdistys alkoi kerätä nimiä kansalaisadressiin, joka vaati eduskuntaa ja valtioneuvostoa pikaisesti ryhtymään Pyhäjärveä koskevan erillislain, Lex Pyhäjärven, säätämiseen. Adressiin kertyi nimiä yli 43 000 ja myös Ympäristöseuran jäsenet osallistuivat nimien keruuseen. Turun kaupunginvaltuusto ei lähtenyt rahoittamaan Turun Seudun Vesi Oy:n hanketta, joten suunnitelma ei järven onneksi koskaan toteutunut.

Ympäristöseuran jäsenet osallistuivat nimienkeruuseen Turun seudun vedenottoa vastustaneeseen adressiin, jolla pyrittiin turvaamaan Pyhäjärven luonnontilan säilyminen. Kuva Kauttuan Hiittenkarilta, taustalla Kalasaari.

2000-luvulla Ala-Satakunnan Ympäristöseura puuttui vesijettien yleistyvään käyttöön Pyhäjärvellä. Järvi kuuluu kokonaisuudessaan Natura 2000-ohjelmaan ja sen rannoilla sekä saarissa on valtakunnallisesti arvokkaita luonnonsuojelualueita. Yhdistys teki syksyllä 2007 aloitteen Lounais-Suomen Ympäristökeskukselle vesijettien käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta Pyhäjärvellä. Asiasta ei kuitenkaan ole vielä kukaan tehnyt päätöstä, ja Ympäristöseura onkin lähettänyt viranomaisille kaksi huomautusta käsittelyn viivästyttämisestä.

7.3 Köyliönjärvi

Köyliönjärven tilanne sai myös huomiota 1980-luvun puolivälissä. Vuonna 1986 Ala-Satakunnan Ympäristöseura oli perustamassa Köyliönjärven omaa suojeluyhdistystä. Ympäristöseura on myös osaltaan puolustanut järven luontoa, kun on katsonut sen aiheelliseksi. Vuonna 1990 tehtiin muistutus Länsi-Suomen vesioikeudelle Köyliön Kalanviljely Oy:n päästämän jäteveden laskemisesta Köyliönjärveen. Maatalouden lisäksi järven eteläpäässä toiminut kalanviljelylaitos oli suurin yksittäinen ravinnekuormittaja, joten sen päästämien ravinteiden määrää vaadittiin vähennettäväksi. Vedenlaadun parantamiseksi ja rehevöitymisen estämiseksi esitettiin myös maataloudesta aiheutuvan haja-kuormituksen vähentämistä.

Ympäristöseura tarttui Köyliönjärven tilanteeseen uudelleen 2000-luvulla ja ehdotti Köyliönjärven ja -joen vedenlaadun parantamiseksi siihen astista konkreettisempia toimenpiteitä. Seuran mielestä suunnitelmat laskeutusaltaiden rakentamiseksi valtaosin tuli toteuttaa nopeutetussa aikataulussa. Vuonna 2008 Ympäristöseura lähetti Länsi-Suomen ympäristövirastolle huomautuksen, ettei Köyliön Kalanviljely Oy:lle tulisi myöntää lupaa jätevesien laskuun Köyliönjärveen, vaan käyttöön tulisi ottaa suljettu kierto jätevesipäästöjen ehkäisemiseksi. Yhdistys edellytti lupaehtojen tuntuva kirstämistä, jotta Köyliönjärven veden laatua saataisiin parannettua.

Samana vuonna 2008 yhdistys puuttui myös Köyliön Kalanviljely Oy:n saamaan lupaan ampua harmaahaikaroita Köyliönjärvellä. Asiaa käsiteltiin Turun hallinto-oikeudessa. Ympäristöseura piti saatua tappolupaa sekä harkitsemattomana että lainvastaisena. Päätöstä perusteltiin vääräksi myös siksi, että harmaahaikaroiden aiheuttamat haitat kalankasvattamolla olisi estettävissä paremmalla suojauksella kuin tässä tapauksessa oli ollut käytössä. Lisäksi satunnainen ammuskelu ei tuo ongelmaan pysyvää ratkaisua, huomautettiin yhdistyksen lausunnossa. Vuonna 2010 Köyliön Kalanviljely Oy lopetti toimintansa.

7.4 Eurajoki

Eurajoki on ollut Ala-Satakunnan alueella merkittävä vesistö läpi seutukunnan historian. Joen koskien partaalle rakennettiin myllyt jo 1500-luvulla ja ruukki 1600-luvulla. 1900-luvulla raudanjalostus loppui ja tilalle tuli pape-riteollisuutta. Joki luonnonvaroineen on houkutellut luokseen teollisuutta, mutta samalla se on myös kärsinyt teollisuuden haittavaikutuksista. Jokivarren asukkaat muistelevatkin joen muuttuneen ajoittain valkoiseksi massaksi, kun paperitehtaalta valui päästöjä jokeen. Jätevesien puhdistukseen ovat historian saatossa kiinnittäneet huomiota ympäristönsuojelijoiden lisäksi myös yritykset. Lisäksi Eurajoen suojelun ja virkistyskäytön edistämistyössä on ollut mukana myös muita tahoja. Esimerkiksi vuonna 2009 käynnistyi Pyhäjärvi-instituutin koordinoima Jokivarressa -hanke, joka on Eurajoen, Lapinjoen ja Köyliönjoen yhteinen vesiensuojeluhanke. Ympäristöseuran nykyinen puheenjohtaja Seppo Varjonen on mukana hankkeen ohjausryhmässä.

Ala-Satakunnan Ympäristöseura on tarkkaillut Eurajoen tilaa koko toiminta-
historiansa ajan. Jo vuonna 1982 Ympäristöseura teki aloitteen Eurajoen tilan

Eurajoki Nohkolan navetan sillalta. Jokivesi on ravinteikasta, mistä taas johtuu runsas vesikasvillisuus. Taustalla Käräjämäki.

selvittämiseksi ja joen virkistyskäyttömahdollisuuksien parantamiseksi. Hanke etenikin ja vuonna 1985 yhdistys kommentoi Satakunnan seutukaavaliiton lausuntoa Eurajoen ranta-alueiden käyttösuunnitelmasta. Suunnitelmassa pyrittiin parantamaan Eurajoen käyttöä retkeily-, ulkoilu- ja luonnontarkkailukohteena esimerkiksi parantamalla jokivarren ulkoilu- ja melontareittejä. Yhdistyksen kommentissa kiinnitettiin huomiota myös peltojen ja joen rantakaistaleen leveyteen. Yhdistyksen mielestä ne vaikuttivat merkittävästi ravinteiden kulkeutumiseen ja tulvien torjuntaan. Ympäristöseura saavutti tavoitteensa vaikuttaa Eurajoen rantojen kunnostus- ja käyttösuunnitelmaan, kun hanke laajennettiin koskemaan myös Köyliönjärveä ja -jokea.

Eurajoen suojelu nostettiin uudelleen esille 2000-luvulla. Ympäristöseura on järjestänyt yhdessä Euran Kanoottiklubin kanssa Eurajoki-melontatapahtumia. Vuonna 2010 järjestettiin jo kymmenes perättäinen juhlamelonta. Tapahtumien tarkoituksena on ollut edistää Eurajoki-tietämystä sekä joen suojelua ja virkistyskäyttöä. Melonta on ajoitettu hämärä- ja yöaikaan, jolloin sen yhteydessä on voitu laskea yölaulajalinnustoa. Linnustosta on tehty havaintoja vuosittain ja niistä on myös raportoitu Euran ”kunnanisille”. Vuonna 2004 Mika Mäntysaari teki tarkemman laskennan yölinnustosta ja laati havainnoista raportin. Se luovutettiin myöhemmin syksyllä Euran ja Kiukaisten kunnanjohtajille. Raportin mukaan lintulajeja havaittiin kaikkiaan 41 ja yksilöitä 320.

Suurin yksittäinen melontaan liittyvä tapahtuma järjestettiin 6. kesäkuuta vuonna 2003 Euran Melontakeskuksessa. Ohjelmalliseen tilaisuuteen sisältyi muun muassa Pekka Helanderin juhlapuhe, Kiukaislaisen Sivistys-yhtyeen lauluesityksiä sekä Euran ja Kiukaisten kunnanvaltuustojen puheenjohtajien puheenvuorot. Lisäksi kanoottiklubilaiset olivat järjestäneet avoimien ovien päivän ja pientä purtavaa juhlayleisölle. Tilaisuus oli lämminhenkinen ja siihen osallistui arviolta noin 60 henkilöä. Sen yhteydessä yhdistykset jättivät kunnallisaloituksen Euran ja Kiukaisten kunnille Eurajoen suojelun ja virkistyskäytön tehostamiseksi. Aloite luovutettiin tilaisuudessa molempien kunnanvaltuustojen puheenjohtajille. Kunnanhallitukset tekivät myöhemmin aloitteesta myönteiset päätökset (Eura 11.8.03 ja Kiukainen 7.7.03). Päätökset eivät kuitenkaan heti johtaneet käytännön toimiin. Kuitenkin vuonna 2004 melontaan osallistuivat myös Euran ja Kiukaisten kunnanjohtajat Matti Lahtinen ja Antti Jantunen.

Melontareitti on vuosien varrella vaihdellut, mutta eniten on melottu Euran keskustaajamasta nykyiseen Kiukaisten kylään (Eurakoski). Seuraavaksi eniten on melottu Eurajoen Pappilankoskelta aina merelle asti Eurajoen salmeen. Uutena varsin jännittävänä reittinä melottiin kesällä 2009 Harolan kylästä

Melonta alkaa! Kuva on otettu 14.6.2008 Kanoottiklubin melontakeskuksen rannassa. Muutamia päiviä ennen melontaa JVP-Eura Oy oli poikkeusjuoksuttanut jätevesiä suoraan jokeen. Tämän seurauksena jokivesi oli asetettu käyttökieltoon. Kuva: Suoma Tirkkonen.

pitkin Köyliön- ja Eurajokea Paneliaan. Lähes kaikkiin melontatapahtumiin on kuulunut saunominen sekä useiden melontojen jälkeen runsas kestitys. Melojien määrät ovat vaihdelleet vuosittain lähes kolmestakymmenestä henkilöstä alle kymmeneenkin melojaan aina säätilan suosiollisuuden mukaan. Lisäksi lähtötapahtumiin on osallistunut useita kymmeniä paikkakuntalaisia, kuten vuonna 2009 Kiukaisten Harolan kylässä, jolloin ohjelmalliseen lähtötilaisuuteen osallistui arviolta viitisenkymmentä ihmistä. Tapahtumasta onkin vuosien saatossa tullut jo perinne ja se on onnistunut lisäämään ihmisten Eurajoki-tietoisuutta.

Eurajoen virkistyskäytön keskeinen ongelma on ollut joen kesäaikainen vedenpinnan alhaisuus. Siksi Ympäristöseura esittikin vuonna 2006, että Euran kunta osallistuisi Euran kirkkosillan pohjapadon kunnostukseen. Myös rannan asukkaat olivat aktiivisesti hankkeessa mukana. Pohjapadoilla pyritään

vedenpinnan noston lisäksi parantamaan vesikasvillisuutta sekä kalojen kutuja elinoloja suvantopaikoissa. Samalla seura nosti esiin hajakuormituksen haitallisen vaikutuksen Eurajoen veden laatuun.

Globaalin ilmastomuutoksen myötä Eurajoessa ovat yleistyneet talviaikaiset tulvat ja niiden haittavaikutukset. Tulvahaittojen estämiseen oli haettu lähinnä teknokraattisia keinoja, joita Lounais-Suomen Ympäristökeskus oli koonnut Eurajoen yläosan perkaussuunnitelmaansa vuonna 2008. Suunnitelmasta keskusteltiin Pyhäjärvi-instituutin järjestämässä avoimessa tilaisuudessa 18.3.2008. Keskusteluissa todettiin Eurajoen olevan arvokas jokiluontokokonaisuus ja merkittävä kalataloudellisesti sekä virkistyskäytön kannalta. Siitä laadittuun muistioon on kirjattu, että mahdollinen perkaus on suunniteltava huolella ja että suunnitteluvaiheessa on arvioitava tarkkaan hankkeen vaikutukset vesistöön ja sen eliöstöön. Muun muassa Ympäristöseuran puheenjohtaja esitti mielipiteensä, että hankkeen tulee olla avoin, sillä se koskettaa monia eri intressiryhmiä. Vuorovaikutus eri osapuolten kesken on tärkeää, Varjonen totesi. Laaja osanotto tilaisuuteen osoitti, että Eurajoen tilasta ollaan alueella hyvin kiinnostuneita.

Ympäristöseura esitti Eurajoen tulvientorjunnasta vaihtoehtoisen mielipiteensä 16. syyskuuta 2008. Yhdistyksen mielestä perkaussuunnitelmasta tuli toteuttaa ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) ja hankkeen vaikutuksia tuli tarkastella laajassa mittakaavassa ja koko valuma-alueen hydrologia ja jokiekosysteemi huomioon ottaen. Lisäksi joen pohjan sedimentit olisi tutkittava huolella mahdollisten ympäristömyrkköjen löytämiseksi. Edelleen jokea perattaessa olisi huolehdittava, että vesistöön ja maaperään ei pääse eliöstölle myrkyllisiä aineita. Myös mahdollisen perkauksen yhteydessä syntyvät maisemalliset haitat olisi korjattava, todettiin yhdistyksen lausunnossa ympäristökeskukselle. Mielipiteeseen yhtyi 9. joulukuuta 2008 myös Luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri.

19. marraskuuta 2009 ympäristökeskus järjesti Euran kunnan valtuustosalissa Eurajoen perkaushankkeen neuvottelutilaisuuden, jossa tiedotettiin jo tehdyistä selvitystoimista sekä perkaussuunnitelman edistymisestä. Tilaisuuden pohjalta Ympäristöseuran puheenjohtaja laati nelisivuisen kommentin, jonka hän omissa nimissään lähetti 11. joulukuuta 2009 perkausta suunnitteleville viranomaisille ja muun muassa Pyhäjärvi-instituuttin sekä Pyhäjärvisuodun ympäristötoimistoon. Kommenttikirjoituksessaan puheenjohtaja esitti, että muuttamalla Pyhäjärven säännöstelyohjeita pystyttäisiin talviaikaiset tulvat ehkäisemään ilman massiivista joen perkausta.

Lisäksi Varjonen nosti esiin perkaussuunnitelman ympäristöriskejä ja toisti vaatimuksen YVA -menettelyn soveltamisesta hankkeeseen. 14. lokakuuta 2010 Jokivarressa -hankkeen ohjaustyöryhmän kokouksessa Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (entinen Lounais-Suomen ympäristökeskus) edustaja Ari Sallmen ilmoitti, että ympäristökeskus tulee jättämään perkaushankesuunnitelmansa ympäristölupahakemuksen tammikuussa 2011.

7.4.1 Jätevedenpuhdistamo

Kesäkuussa vuonna 2007 Ahlström Kauttua Oy:n tehtaalla sattui onnettomuus, jonka seurauksena JVP-Eura Oy:n jätevedenpuhdistamolla ilmeni vakava käyttöhäiriö. Eurajokeen valuneet jätevedet pilasivat joen veden käyttökelpottomaksi kahden viikon ajaksi. Ympäristöseura tiedusteli JVP-Eura Oy:ltä, mitä konkreettisia toimia jätevesiyhtiössä aiotaan tehdä, jotta vastaavanlaiset ympäristötuhot pystyttäisiin jatkossa estämään. Yhtiöstä vastattiin tiedusteluun ja luvattiin parannuksia laitoksen toimintaan. Käytännössä vedenpuhdistamon poikkeusjuoksutukset ovat kuitenkin jatkuneet vuodesta 2007 lähtien vuosittain, siten että esimerkiksi joka kesä Eurajoen vesi on asetettu eri pituisiksi jaksoiksi käyttökieltoon. Vuonna 2008 poikkeusjuoksutuksista protestoitiiin Eurajoki-melonnan yhteydessä.

Ympäristöseura tarkkaili huolestuneena JVP-Eura Oy:n keskuspuhdistamon toimintaa. Myös Pyhäjärvisseudun ympäristölautakunta kiinnitti huomiota jätevesipuhdistamon toimintahäiriöihin. Vuoden 2010 jatkuvien toimintahäiriöiden tuloksena lähettivät sekä Ympäristöseura että -lautakunta Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle muistutukset valvontaviranomaisen velvollisuuksista. 17. marraskuuta 2010 päivättyssä muistutuksessaan ympäristöseura huomautti jätevedenpuhdistamon ylittäneen vuonna 2009 kaikkina vuosineljänneksinä laitoksen ympäristöluvan vastaisesti enimmäispitoisuus- ja kuormitusraja-arvot biologisen hapenkulutuksen osalta.

Ongelmat jatkuivat vuonna 2010 laajenevassa määrin. Laitos rikkoi myös typen ja fosforin ympäristölupaehtojaan ja poikkeustilanteet jätevedenjuoksutuksessa olivat jo enemmän tapa kuin poikkeus, mainittiin yhdistyksen tekemässä muistutuksessa. Valvovaa viranomaista vaadittiin huolehtimaan, että puhdistamon toiminta täyttäisi voimassa olevat ympäristölupaehdot. 15.12.2010 JVP-Eura Oy antoi julki lehdistötiedotteen, jonka mukaan yrityksen hallitus on päättänyt laajentaa Euran kunnan alueella toimivan jätevesipuhdistamon kapasiteettia vastaamaan kasvaneisiin haasteisiin. Lehdistötiedotteen mukaan investoinnin suuruusluokan on arvioitu olevan 2,5 miljoonasta eurosta 5 miljoonaan euroon.

8. Metsissä, soilla ja harjuilla

8.1 Harolan lehdon ja Metsolan kunnostus

Euran Harolan lehtojen suojelualuetta kunnostettiin talkoilla yhdessä Metsähallituksen paikallistoimiston ja Euran kulttuuritoimen kanssa keväällä 2005. Kunnostusta valmisteltiin jo vuonna 2002, jolloin järjestettiin Harolan lehdon hoito- ja käyttösuunnitelmaa koskeva kuulemistilaisuus. Ympäristöseura puolsi aktiivisesti lehdon hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Alueella sijaitsee laaja rautakautinen kiviröykkiöalue ja siellä kasvaa tiheä pähkinäpensasto, joka kuuluu valtakunnalliseen lehtojensuojelusohjelmaan. Lehtoalueella tehtiin Euran kunnan luontoselvitys, jonka yhteydessä kartoitettiin kasvillisuus.

Metsolan alue on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu aarnimetsä aivan Euran keskustaajaman kupeessa. Euran kunta rauhoitti tämän noin 18 hehtaarin alueen vuonna 1982. Alueella on vanhaa kuusimetsää ja rehevää lehtomaista kangasta. Sen tarkempi kuvaus on esitetty Tuomo Hurmeen Metsola-artikkelissa. Vuonna 2005 Lounais-Suomen ympäristökeskus teetti Metsolan alueella luontoselvityksen ja ennallistamissuunnitelman, jonka pohjalta Ympäristöseuran talkooväki toteutti työt. Talkoot toteutettiin Euran kunnan pyynnöstä. Ensimmäiset talkoot järjestettiin vuonna 2006 loka- ja marraskuussa. Ennallistaminen jatkui keväällä ja syksyllä 2007 ja työ saatiin päätökseen keväällä 2008.

Syksyllä 2010 seura jätti yhdessä Ala-Satakunnan retkeilijät ry:n kanssa Euran kunnanhallitukselle Metsolaan liittyvän aloitteen, jonka tarkoituksena oli korostaa mönkijäliikenteen luvanvaraisuutta. Yhdistykset esittivät, että kunta erikseen päättäisi kieltää omistamillaan mailla mönkijäliikenteen maastossa sekä maastossa olevilla poluilla ja urilla. Aloitteeseen päädyttiin, koska havaintojen mukaan mönkijöillä oli ajettu jatkuvasti ilman lupaa kävelyyn, lenkkeilyyn ja hiihtoon tarkoitetuilla poluilla ja urilla. Mönkijöillä oli ajeltu jopa Metsolan luonnonsuojelualueella. Aloite sai poikkeuksellisen suurta julkisuutta, kun erään mönkijäharrastajan ja -yrittäjän mielipiteitä julkaistiin Alasatakuntalehdessä. Kunnanhallitus teki kokouksessaan 7.12.2010 aloitteesta myönteisen päätöksen, päättäen kieltää mönkijäliikenteen omistamillaan mailla, lukuun ottamatta muutamien omistamiensa tilojen alueella olevia merkittyjä moottorikelkkareitejä.

Metsolan luonnonsuojelualuetta ennallistettiin seuran toimesta vuosina 2006 – 2008 kaikkiaan viitenä eri talkookertana. Kuvassa padotaan metsäojjaa.

8.2 Suot

Luonnonsuojelijat ovat huolestuneina seuranneet maamme soiden tilaa. Ala-Satakunnan Ympäristöseurankin toimialueella valtaosa soista on ojitettu ja uudeksi uhkaksi on noussut Vapo Oy:n turpeennosto. Ympäristöseura on ollut muun muassa vastustamassa yhdessä monien muiden ympäristöjärjestöjen kanssa alusta asti Vapo Oy:n suunnitelmia valjastaa Euran ja Laitilan rajalla sijaitseva Kirvessuo turvetuotantoon. Länsi-Suomen Ympäristölupavirasto myönsi kuitenkin vuonna 2008 Vapo Oy:lle luvan turvetuotannon aloittamiseksi Kirvessuolla. 18. heinäkuuta 2009 seura lähetti luvasta kahdeksan sivun muistutuksen, jossa perusteltiin tämän laajan ja luonnoltaan arvokkaan suoalueen säästämistä turvetuotannolta. Kaikki luvasta tehdyt muistutukset kuitenkin hylättiin ja turvetuotantolupa myönnettiin Vapo Oy:lle.

Lähellä Euran keskustaa sijaitsevan Eurassuon turvetuotannon aloittamista vastustivat Euran ja Köyliön kunnat, Pyhäjärvisuon ympäristölautakunta sekä Ala-Satakunnan Ympäristöseura. Yhdistys lähetti mielipiteensä Länsi-Suomen ympäristölupavirastoon 10. kesäkuuta 2009. Hankkeen vastustamista perusteltiin muun muassa asutuksen läheisyydellä sekä turpeennoston haittavaikutuksilla alueen virkistyskäytölle. Lisäksi ympäristöluvassa suon kuivatusvesiä suunniteltiin johdettavaksi Ruonojan kautta Eurajokeen, mikä haittaisi paikoittain jopa huonolaatuisten ojaveden tilaa entisestään. Vastustavat mielipiteet vaikuttivat ja ympäristökeskus asetti hankkeelle ehtoja, mutta turvetuotantolupa kuitenkin myönnettiin Vapo Oy:lle.

8.3 Virttaankangas

Virttaankangas on osa Lounais-Suomen laajinta harjuylänköaluetta. Alueelta otetaan puhdas pohjavesi noin sadalletuhannelle asukkaalle. Turun Seudun Vesi Oy on havitellut Virttaankankaan käyttöä tekopohjaveden valmistukseen, ja aloitti hankkeen vuonna 2007 saatuaan sille hallinto-oikeudelta myönteisen päätöksen. Kokemäenjoesta pumpataan vettä Virttaankankaalle, jotta saataisiin tekopohjavettä Turkuun. Vedenottoa vastustamaan perustettiin muun muassa Virttaankankaan suojeluyhdistys. Myös Luonnonsuojeluliitto ilmaisi mielipiteensä asiasta: ”Kun Turun seudulta loppuu vesi, ei ole kestävä kehityksen mukaista siirtää ongelma naapuriin ja pilata pohjavesialue kuudenkymmenen kilometrin päässä Virttaankankaalla.” Lainausta on Luonnonsuojeluliiton kevätkokouksen 2004 julkilausumasta.

Myös Ympäristöseura yhdessä Satakunnan piirijärjestön kanssa on vastustanut hanketta alusta asti. Muun muassa vuonna 2003 yhdistys antoi lausunnon, jossa vastustettiin tekopohjavesihanketta. Vuonna 2005 oltiin tukemassa luonnonsuojelupiirin valitusta Vaasan hallinto-oikeudelle, koskien tekopohjavesilaitoksen rakentamista Virttaankankaalle.

Viimeisimmän lausuntonsa asiasta Ympäristöseura antoi lokakuussa 2010. Lausunto koski TSV Oy:n Virttaankankaan tekopohjavesilaitoksen ja esikäsittelylaitoksen koetoimintavaiheen tarkkailuohjelmaa. Ympäristöseura vaati, että tutkimuksen tulokset pohjavesien luontaisista virtauksista tulee julkistaa ja mittauksia olisi tehtävä useammin. Myös pohjavesien tutkimusalueelta olisi laajennettava. Yhdistys vaati myös, että alueella syntyvän pohjaveden laatua olisi tutkittava tarkemmin. Lisäksi lausunnossa ihmeteltiin, miksi TSV Oy on aloittanut veden pumppaamisen ja imeyttämisen, vaikka luvan edellyttämää koetoimintavaiheen tarkkailuohjelmaa ei ole edes vielä hyväksytty.

8.4 Hallavaara

Vuonna 2003 Ala-Satakunnan Ympäristöseura otti kantaa myös Tieliikelaitoksen hankkeeseen perustaa pilaantuneiden maiden käsittelykeskus Köyliön Hallavaaran jätteenkäsittelyalueelle (Satakierto Oy). Kahdessa ympäristön vaikutusten arviointilausunnossa (YVA) yhdistys vaati asutuksen läheisyyden vuoksi laitoksen melu- ja pölyhaittojen tarkempaa tutkimista. Lisäksi vaadittiin, että alueen pintavesien valumat on tutkittava tarkasti ja laadittava kattava suunnitelma suoto- ja valumavesien käsittelyjärjestelmästä. Tähän liittyen yhdistys vaati lausunnoissaan tarkennuksia kallioperätutkimuksiin. Lisäksi vaadittiin, että on tutkittava, onko jätteenkäsittelylaitoksen vuotovesillä osuutta läheisen Ruonojan veden huonoon laatuun. Oja kuuluu Eurajoen valuma-alueeseen.

Erityistä huolta Ympäristöseura kiinnitti YVA-selostuksen kohtaan, jossa todettiin pilaantuneiden maiden käsittelykeskuksesta pääsevän ilmaan ja veteen vaarallisia ympäristömyrkkyjä, kuten dioksiinia, furaania ja lahonestoaineita. Seuran lausunnoissa todettiin, että valumavesiä kerättyä ja viemäroitäessä voi myrkkyä päätyä Euran vedenpuhdistamolle (JVP Eura Oy). Yhdistyksen mielestä Tieliikennelaitoksen YVA-selostuksessa näiden aineiden vaikutusta vedenpuhdistamon biologiseen vedenpuhdistukseen ei ollut huomioitu. Lausunnoissa kyseenalaistettiin myös, onko järkevää perustaa lähekkäin kahta samanlaista laitosta, koska myös Poriin oltiin perustamassa pilaantuvien maiden käsittelyä ja varastointia harjoittava laitos. Näillä perustein yhdistys esitti Kiukaisissa 17.11.2003 päivätyssä YVA-selostuslausunnossa, että Hallavaaran pilaantuneiden maiden käsittelykeskusta ei pitäisi toteuttaa.

Kielteisistä lausunnoista huolimatta Jätehuolto Satakierto Oy laittoi 28.11.2003 päivätyllä hakemuksellaan vireille pilaantuneen maa-aineksen loppusijoittamisen ympäristöluvan. Ympäristöseura jatkoi yhdessä useiden muiden kansalaistahojen ja yksityisten ihmisten kanssa hankkeen vastustamista. 16.5.2005 päivätyssä kirjeessään ympäristökeskukselle Jätehuolto Satakierto Oy peruutti ympäristölupahakemuksensa. Tämän pohjalta Lounais-Suomen ympäristökeskus antoi 20.5.2005 raukeamispäätöksen pilaantuneen maa-aineksen loppusijoittamisesta Hallavaaran jätteenkäsittelylaitokselle (LOS-2003-Y-1251).

Lähdekirjallisuus ja haastattelutietoja

ASYS:n kokousasiakirjat, jäsenkirjeet ja lausunnot vuosilta 1980–2010.

Eurajoki – Lounais-Suomen toiseksi suurin joki, Kiukaisten lukio, Ympäristöekologian kurssin (Bi3) tutkielma, v. 2010.

Eurajoki-melonnan lintuhavainnot vuodelta 2004, Ympäristöseuran raportti.

Heini Lies-Niittymäki: Euran Metsolan luontoselvitys ja ennallistamissuunnitelma, Lounais-Suomen ympäristökeskus, v. 2005.

JVP-Eura Oy valmistautuu miljoonaluokan investointeihin, JVP-Eura Oy, lehdistötiedote, 15.12.2010.

Kololintujen vuoden 2006 pesinnät Kiukaisissa, Ympäristöseuran raportti.

Laulujoutsenen perintö: Suomen luonnonsuojeluliitto ry., v. 2008.

Olli Madekivi: Eurajoki – elävä joki Pyhäjärvestä Selkämereen, Lounais-Suomen Ympäristökeskus, v. 1998.

Pyhäjärvi-instituutin muistio: Eurajoen vesistöalueen vesitalouden hallinta, säännöstely ja kunnostushankkeet, 18. 3. 2008.

Ympäristölupapäätös voimakkaasti pilaantuneiden maa-ainesten käsittelystä Hallavaaran jätteenkäsittelylaitoksella.

Lounais-Suomen ympäristökeskus, v. 2005.

Toimittaja, kirjailija Tuomo Hurme

Koulunjohtaja, FM Markku Kantola

Hallituksen jäsenet v. 2010

Seppo Varjonen	puheenjohtaja
Markku Kantola	varapuheenjohtaja
Henna Ryömä	sihteeri
Mika Mäntysaari	retkivastaava
Kati Haukioja	hallituksen jäsen
Teija Kirkkala	hallituksen jäsen
Janne Liikanen	luontokerhon vetäjä
Oiva Mikola	hallituksen varajäsen
Suoma Tirkkonen	hallituksen varajäsen
Marika Vahekoski	jäsensihteeri

Hallituksen ulkopuolelta

Minna Liikanen	talouden hoitaja
Päivi Sandelin	jäsensihteeri ja luontokerho

Kunnan suojelemasta metsolasta tuli ympäristöseuran ennallistamiskohde

Tuomo Hurme

Ala-Satakunnan Ympäristöseuran toiminta-aikana niin sanotun alkuperäisluonnon suojeleminen on edennyt alueellamme myönteisesti. Valtaosa perustetuista suojelualueista on kuulunut valtakunnallisiin suojeluohjelmiin, mutta niidenkin säilymisen puolesta paikalliset luonnontutkijat ovat joutuneet tekemään hartiavoimin töitä. Merkittävin saavutus on tietysti ollut Koskeljärven suojelun varmistaminen ja kokonaispinta-alaltaan noin 1800 hehtaarin suuruisen Natura-alueen perustaminen. Yhtä ja toista muutakin on vuosien varrella saatu aikaan. Parhaasta päästä kannattaa mainita Harolan lehtojen noin 70 hehtaarin laajuisen suojelualueen muodostaminen Kauttualla Pyhäjärven pohjoisosaan. Suojelualueetta täydentävät Euran kunnan rauhoittamat Hiittenkarin ja Luhdanpään rantalepikon pienet suojelualueet Pyhäjärven Kauttuanlahden vastakkaisella rannalla.

Euran kunta on aikaisemminkin kunnostautunut luonnonsuojelutyössä, sillä jo 1980-luvun alussa kunnan päätöksellä rauhoitettiin ilman korvauksia lähes 20 hehtaarin kokoinen vanhaa ikimetsää sisältävä Metsolan alue Vähävahen kylässä. Siihen aikaan ei eteläisen Suomen metsien suojelusta vielä liiemmin keskusteltu, joten suojelupäätöstä voidaan pitää hyvinkin ennakkoluulottomana ja aikaansa edellä olevana ratkaisuna.

Metsolan vankka kuusimetsä sinivuokkoa, tähtitalvikkia, lehtotähtimöä ja saniaisia kasvavine puronvarsineen oli kuulunut lapsuudestani lähtien vakiutuisiin retkeilymaastoihini. Alue oli jo silloin lähes luonnontilaisen kaltainen, sillä sieltä oli korjattu vain jonkin verran tuulenkaatoja polttopuutarpeiksi. Jossakin vaiheessa kiinnostuin metsän kohtalosta ja tiedustelin silloin Euran kunnansihteerinä työskennelleeltä Jorma Hinkkaselta, kuka mahtaa tällaisen metsäalueen omistaa. Kun kunnan omistus selvisi, Jorma lupasi tutkia mahdollisuudet alueen suojelemiseksi.

Ei kestänyt kauan, kun kunta lähti hakemaan Metsolan kuusikolle luonnonsuojelulain mukaista rauhoituspäätöstä. Silloin oli pakko melkein ääneen ihmetellä, että näinkö helppoa tämä alkuperäisluonnon suojeleminen onkin!

Metsolan suojelualue on ollut vuosikymmenet metsätaloustoiminnan ulkopuolella. Nykyisellään alue on jo edustava vanhan metsän näyte maahan kaatuneine keloineen ja kääpäisine pökkeloineen.

Metsolan ydin käsittää näyttävän kappaleen vankkapuustoista, sammal-pohjaista ikivanhaa kuusikkoa, jonka kasvillisuudessa on useita arvokkaita ja vähälukuisia lehtomaisten kankaiden lajeja. Erikoisuutena löytyy pieni kasvusto pussikämmekkää. Todennäköisesti Metsolan pussikämmekkäesiintymä on tällä hetkellä Suomen lounaisin. Pesivään lintulajistoon kuuluvat muun muassa puukiipijä, töyhtö- ja hömötiainen, tiltalti, peukaloinen, palokärki ja pyy.

Osa alueesta on nuorempaa kangasmetsää, mutta hyvää vauhtia ikääntymässä sekin ja vuosi vuodelta lähempänä vanhan metsän statusta.

Joitakin vuosia sitten Lounais-Suomen ympäristökeskus teetti Metsolan alueella luontoselvityksen, jonka pohjalta Ala-Satakunnan Ympäristöseuran talkooväki toteutti selvityksessä suositeltuja ennallistamistoimia. Aluetta palautettiin entistä lähemmäksi luonnontilaa tukkimalla ja patoamalla vanhoja metsäojia. Samassa yhteydessä talkoolaiset raivasivat suojelualueen halki johtavan

polun varsilta tiheää taimikkoa ja vesakkoa, jotta polulta avautuisi vapaampi näkyvyys vanhaan metsään.

Ennallistamistöiden yhteydessä Metsolan kasvilajistoon saatiin uusi erikoisuus. Raivattua risukkoa poltettiin polun varressa ja seuraavana kesänä poltetulle maapohjalle nousi harvinainen huhtakurjenpolvi, jonka siemen itää yleensä vain metsäpalojen jäljiltä tai nuotiosijoilla.

Tällä hetkellä Metsola on jo edustava vanhan, alkuperäisen suomalais-metsän näyte. Se sijaitsee niin lähellä Euran keskustaajamaa, että soveltuu erinomaisesti esimerkiksi koulujen opetuskohteeksi. Mikä parasta, Metsolan kaltainen suojelualue vain paranee vuosi vuodelta. Mitä enemmän pystykuivia puuvanhuksia romahtaa myrskyissä pitkin pituuttaan, sitä alkukantaisemman ilmeen koko metsäalue saa. Kaatuneet puut tarjoavat lahotessaan ravintoa yhä monipuolisemmalle kovakuoriaislajistolle ja koko ajan runsastuva hyönteisfauna tuo mukanaan tikkoja ja muita vanhan metsän siivekkäitä.

Metsolasta noin 12,5 kilometriä itäkoilliseen sijaitsee lähellä Köyliön Ruotanajärveä Ala-Satakunnan Ympäristöseuran hallituksen jäsenen, Markku Kantolan äidin Eila Kantolan vuonna 1988 perustama vajaan 10 hehtaarin laajuinen Leväyskallion suojelualue, johon sisältyy vanhaa metsää ja sitä ympäröivää suota. Suojelualue perustettiin maanomistajan hakemuksesta ilman korvauksia. Juuri tällaisia pienimuotoisia suojelualueita olisikin tarpeen perustaa tulevaisuudessa Eurasta Köyliön kautta Huittisiin saakka ulottuvalle lähes yhtenäiselle metsäkaistaleelle. Tältä alueelta löytyy varmasti vielä vanhankin metsän sirpaleita. Ne pitäisi kiireesti saada suojelun piiriin ja niiden täydennykseksi vaikka vähän nuorempiakin metsäkuvioita. Aikaa myöten tänne voisi näin muodostua pienten suojelumetsien verkosto, joka parhaassa tapauksessa tarjoaisi joillekin uhanalaisille vanhan metsän lajeille mahdollisuuden palata entisille asuinsijoilleen. Olisiko liian hurja haave, että täällä muutaman vuosikymmenen kuluttua asustaisi taas kuukkelit?

Metsolan talkooväkeä. Huhtakurjenpolven itämistä odotellessa nuotiolla (vas.) Seppo Varjonen, Tuomo Hurme, Ilkka Kuvaja ja Jorma Hinkkanen.

*Huhtakurjenpolven siemen iti Metsolan talkootöiden
yhteydessä poltetun nuotion pohjalta.*

Ala-Satakunnan Ympäristöseura ry (ASYS)
www.sll.fi/alasatakunta

EURA
....

Euran kunta
onnittelee juhlivaa
Ala-Satakunnan
Ympäristöseuraa